

KIỂM SOÁT THU CHI QUỸ NGOÀI NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC TRONG KHỐI TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ PHÚC YÊN, TỈNH VĨNH PHÚC

● TRẦN THẾ NỮ - LÊ THỊ THƠM

TÓM TẮT:

Kiểm soát thu - chi là một trong những công cụ hữu hiệu trong kiểm soát nội bộ hiệu quả của doanh nghiệp và đơn vị sự nghiệp. Vì thế, kiểm soát thu chi các quỹ ngoài ngân sách tại các đơn vị trường học rất cần thiết trong việc nâng cao hiệu quả hoạt động của các đơn vị này. Nghiên cứu này nhằm khảo sát và phân tích kết quả, hạn chế trong kiểm soát hoạt động thu chi ngoài ngân sách nhà nước khối trung học cơ sở trên địa bàn thành phố Phúc Yên, tỉnh Vĩnh Phúc. Nghiên cứu khảo sát các khoản thu tại các trường trung học cơ sở và thực hiện điều tra 1.005 ý kiến của các phụ huynh có con đang theo học tại các trường trung học cơ sở trên địa bàn và thực hiện phân tích thống kê mô tả. Kết quả nghiên cứu đã chỉ ra kiểm soát các khoản thu chi ngoài ngân sách nhà nước tại các trường trung học cơ sở đã được đánh giá khá hiệu quả nhưng vẫn còn các hạn chế. Nghiên cứu cũng đề xuất các biện pháp khắc phục nhằm hướng đến nâng cao hiệu quả hoạt động thu chi ngoài ngân sách trong những năm kế tiếp.

Từ khóa: kiểm soát thu chi, quỹ ngoài ngân sách, trung học cơ sở, tỉnh Vĩnh Phúc.

1. Đặt vấn đề

Trong những năm qua, quỹ tài chính ngoài ngân sách nhà nước thực hiện song song với nguồn ngân sách nhà nước (NSNN) đã có những đóng góp hết sức quan trọng trong việc đảm bảo một số mục tiêu xã hội như tăng cường đầu tư phát triển kinh tế, huy động thêm các nguồn tài chính hỗ trợ ngân sách nhà nước trong việc thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và phát triển xã hội, đặc biệt là ngành Giáo dục. Quỹ tài chính ngoài ngân sách nhà nước góp phần giúp các cơ sở giáo dục có thêm nguồn lực nhằm nâng cao chất lượng giáo dục và góp phần xây dựng đổi mới trong phát triển nền văn hóa tri thức của các thế hệ trẻ. Trong quá trình thực hiện, các quỹ tài

chính ngoài ngân sách nhà nước đã phát huy được mục tiêu xã hội cụ thể đã đề ra, tăng cường công tác hỗ trợ hoạt động giáo dục của các đơn vị sự nghiệp công lập, huy động thêm các nguồn tài chính hỗ trợ NSNN trong việc thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và phát triển xã hội. Tuy nhiên, vấn đề kiểm soát thu - chi các quỹ ngoài NSNN trong các trường học trên toàn quốc cũng đang là một vấn đề cần quan tâm, thực tế cũng nảy sinh một số bất cập được coi là vấn đề nóng cần khắc phục.

Trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc, các cơ sở giáo dục phổ thông, gồm có các trường trung học cơ sở (THCS) cũng đã thực hiện thu các quỹ ngoài ngân sách nhằm mục đích phục vụ hoạt động, phục

vụ bản thân học sinh và hoạt động chuyên môn. Trong bối cảnh khó khăn này, ngành tài chính của tỉnh cũng đã có nhiều giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động thu chi ngoài ngân sách nhà nước năm 2022 trong khối trường học nói chung và khối THCS nói riêng. Chính vì vậy, mục tiêu của nghiên cứu này là khảo sát và khám phá thực trạng về kiểm soát nội bộ các khoản thu - chi ngoài ngân sách tại các trường THCS. Nghiên cứu khảo sát dưới góc độ tham khảo ý kiến của phụ huynh học sinh có con học tại các trường THCS trên địa bàn thành phố Phúc Yên, tỉnh Vĩnh Phúc. Nghiên cứu này có ý nghĩa trong việc cung cấp một góc nhìn từ phía một bên tham gia trong quá trình triển khai quỹ ngoài ngân sách tại các trường THCS. Kết quả nghiên cứu giúp cung cấp cơ sở cho các nhà quản lý tại Sở Giáo dục và Đào tạo (Sở GD&ĐT) và quản lý của các trường THCS để có những biện pháp hữu hiệu trong kiểm soát thu và chi các quỹ ngoài ngân sách.

2. Kiểm soát thu - chi quỹ ngoài ngân sách trong các cơ sở giáo dục công lập tỉnh Vĩnh Phúc

Tại các trường THCS tỉnh Vĩnh Phúc, các khoản thu gồm thu theo quy định của Nhà nước; các khoản thu của tổ chức, đoàn thể liên quan đến học sinh; các khoản thu phục vụ trực tiếp học sinh; các khoản thu tài trợ của các tổ chức, cá nhân (thực hiện xã hội hóa); kinh phí sửa chữa, bảo trì, cải tạo, nâng cấp, mở rộng cơ sở vật chất. Với vai trò quan trọng trong hoạt động của trường học, việc kiểm soát các quỹ ngoài NSNN của các cơ sở giáo dục công lập tỉnh Vĩnh Phúc được quy định chặt chẽ từ công tác quản lý nguồn thu, tổ chức thực hiện thu - chi. Bên cạnh các quy định của Chính phủ, tại cấp tỉnh đã ban hành các văn bản như Công văn số 945/SGDĐT-TTr ngày 1/6/2021 của Sở Giáo dục và Đào tạo về các khoản thu trong các cơ sở giáo dục công lập trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc, Công văn số 3178/UBND-KGVX ngày 4/10/2021 của UBND tỉnh Vĩnh Phúc về việc thu các khoản vận động, tự nguyện đóng góp tại các trường học. Quyết định số 29/2019/QĐ-UBND ngày 16/7/2019 của UBND tỉnh Vĩnh Phúc về việc dạy thêm học thêm trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc, Nghị quyết số 11/NQ-HĐND tỉnh Vĩnh Phúc ngày 3/8/2021 quy định một số các khoản thu dịch vụ, hỗ trợ hoạt động giáo dục trong các cơ sở giáo dục công lập trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc, Công văn số 1390/SGDĐT-KHTC ngày 8/9/2021 của Sở GD&ĐT tỉnh Vĩnh Phúc hướng dẫn một số các khoản thu trong trường học, Công

văn số 1466/SGDĐT-KHTC ngày 15/8/2022 của Sở GD&ĐT tỉnh Vĩnh Phúc hướng dẫn một số các khoản thu trong trường học, Công văn số 298/GD&ĐT ngày 25/9/2020 của Phòng GD&ĐT Phúc Yên về việc hướng dẫn các khoản thu - chi năm học 2020-2021, Công văn số 365a/PGD&ĐT ngày 22/9/2021 của Phòng GD&ĐT Phúc Yên về việc hướng dẫn các khoản thu trong năm học 2021-2022, Công văn số 450/PGD&ĐT ngày 6/9/2022 của Phòng GD&ĐT Phúc Yên về việc hướng dẫn các khoản thu trong trường học năm học 2022-2023 và một số văn bản quy định liên quan khác.

Để hạn chế việc lạm thu, Sở GD&ĐT yêu cầu các cơ sở giáo dục chấm dứt việc lợi dụng danh nghĩa ban đại diện cha mẹ học sinh để thu các khoản thu ngoài quy định không đúng với nội dung hoạt động của nhà trường mang tính chất phục vụ nội dung khác. Như vậy, các cơ quan quản lý của tỉnh Vĩnh Phúc cũng như Sở GD&ĐT tỉnh đã có sự quan tâm đến công tác phát triển giáo dục. Các quy định về thu - chi quỹ ngoài ngân sách thông qua các khoản thu thỏa thuận cũng đã được ban hành. Tuy nhiên, trên thực tế vẫn xảy ra những vấn đề bất cập làm ảnh hưởng đến hoạt động và uy tín của ngành Giáo dục và nhà trường. Trong các đối tượng liên quan, ý kiến của phụ huynh học sinh là một kênh kiểm soát các khoản thu - chi quỹ ngoài NSNN. Cho nên khảo sát ý kiến đánh giá của phụ huynh học sinh để có những giải pháp hoàn thiện kiểm soát thu - chi quỹ là rất phù hợp và cần thiết.

3. Đánh giá thu - chi quỹ ngoài ngân sách trên góc nhìn phụ huynh

Để đánh giá việc thu - chi các quỹ ngoài ngân sách, nhóm nghiên cứu đã khảo sát bằng bảng phụ huynh học sinh về các khoản thu ngoài ngân sách. Khảo sát được thu thập trong năm học 2022-2023, kết quả khảo sát thu hồi được 1.005 phản hồi của các phụ huynh, trong đó có 108 phụ huynh khối 6 (chiếm 11%), 302 phụ huynh khối 7 (chiếm 30%), 332 phụ huynh khối 8 (chiếm 33%) và 263 phụ huynh khối 9 (chiếm 26%). Thông tin về phân bố khung mẫu được trình bày tại Bảng 1.

Kết quả tại Bảng 2 cho thấy, nghiên cứu đã khảo sát được toàn bộ trường THCS trên địa bàn thành phố Phúc Yên, tỉnh Vĩnh Phúc đều thực hiện thu các khoản thu ngoài ngân sách gồm: Kỹ năng sống, khuyến học, dạy thêm - học thêm, vệ sinh nhà vệ sinh chung, trông xe đạp, xã hội hóa cơ sở vật chất, nước uống và một số khoản phát sinh khác.

Bảng 1. Đặc điểm phân bố mẫu khảo sát tại các trường THCS tại thành phố Phúc Yên

STT	Tên trường	Số lượng phụ huynh
1	THCS Cao Minh	99
2	THCS Lê Hồng Phong	76
3	THCS Hai Bà Trưng	76
4	THCS Ngọc Thanh	77
5	THCS Phúc Yên	76
6	THCS Ngọc Thanh B	40
7	THCS Đồng Xuân	142
8	THCS Tiên Châu	56
9	THCS Phúc Thắng	76
10	THCS Xuân Hoà	93
11	THCS Nam Viêm	73
12	THCS Hùng Vương	111
13	Các trường khác	10

Nguồn: Tổng hợp kết quả khảo sát của tác giả

Kết quả đánh giá của phụ huynh về các khoản thu ngoài ngân sách

Với việc thực hiện thu các khoản thu ngoài ngân sách tại các trường THCS trên địa bàn, nghiên cứu làm rõ đánh giá của phụ huynh về kiểm soát thu, gồm có đánh giá mức độ hợp lý và tiêu chí thu quỹ

ngoài NSNN thông qua các khoản thu theo thỏa thuận. Nghiên cứu khảo sát ý kiến phụ huynh về đánh giá mức thu các khoản thỏa thuận. Kết quả đánh giá mức thu các khoản thỏa thuận được trình bày tại Bảng 3 và Hình 1.

Kết quả tại Bảng 3 cho thấy kết quả khảo sát mức độ hợp lý các khoản thu trên biểu đã chỉ ra các khoản thu trên địa bàn thành phố đều được xây dựng rất hợp lý với quy định. Phần lớn các phụ huynh có con học tại các trường THCS tại thành phố Phúc Yên đánh giá các khoản thu là rất hợp lý với tỷ lệ cao, đặc biệt là các khoản thu ngoài ngân sách như trông xe đạp, vệ sinh nhà vệ sinh chung và thu dạy thêm học thêm với giá trị đánh giá trung bình lần lượt là 2,91/3, 2,88/3 và 2,87/3. Tuy nhiên, một số khoản thu như kỹ năng sống và khuyến học có tỷ lệ cao các phụ huynh đánh giá ít hợp lý. Kết quả cho thấy vận dụng nguồn thu kỹ năng sống, khuyến học đưa vào hoạt động chuyên môn của các trường chưa hiệu quả dẫn tới ý kiến khảo sát về sử dụng quỹ chưa đạt kết quả cao.

Kết quả khảo sát ý kiến phụ huynh về đánh giá tiêu chí đảm bảo các khoản thu, kết quả được minh họa tổng hợp tại Hình 1.

Kết quả nghiên cứu tại Hình 1 phản ánh đa số các khoản thu đều được đánh giá rất cao về tính hợp lý giữa thực tế với văn bản. Mức thu hợp lý có 578 đánh giá đạt 57,5%, các khoản thu được tổng kết và

Bảng 2. Danh mục các khoản thu ngoài ngân sách

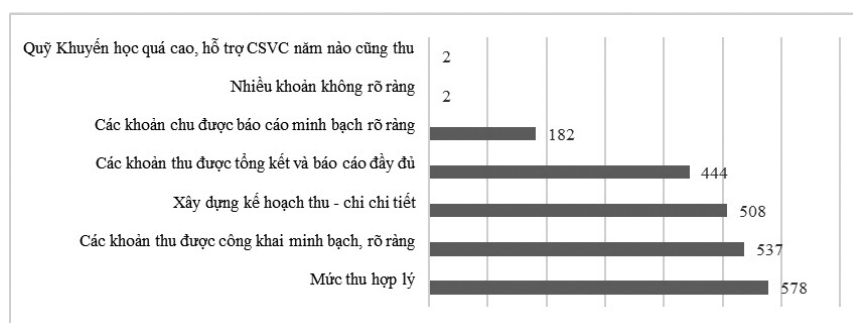
	Kỹ năng sống	Khuyến học	Dạy thêm - học thêm	Vệ sinh NVS chung	Trông xe đạp	Xã hội hóa CSVN	Nước uống	Khoản thu khác
THCS Cao Minh	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Đồng Xuân	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Hai Bà Trưng	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Hùng Vương	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Lê Hồng Phong	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Nam Viêm	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Ngọc Thanh	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Ngọc Thanh B	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Phúc Thắng	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Phúc Yên	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Tiên Châu	x	x	x	x	x	x	x	x
THCS Xuân Hòa	x	x	x	x	x	x	x	x

Nguồn: Tổng hợp kết quả khảo sát của tác giả

Bảng 3. Đánh giá về các khoản thu thỏa thuận tại các trường THCS tại thành phố Phúc Yên

STT	Khoản thu	Không hợp lý		Ít hợp lý		Rất hợp lý	
		Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%
1	Kỹ năng sống	74	7.36%	337	33.53%	594	59.10%
2	Khuyến học	49	4.88%	293	29.15%	663	65.97%
3	Dạy thêm - học thêm	18	1.79%	97	9.65%	890	88.56%
4	Vệ sinh nhà VS chung	26	2.59%	64	6.37%	915	91.04%
5	Trông xe đạp	19	1.89%	53	5.27%	933	92.84%
6	Xã hội hóa CSVC	96	9.55%	97	9.65%	812	80.80%
7	Nước uống	133	13.23%	215	21.39%	657	65.37%
	Trung bình		5.90%		16.43%		77.67%

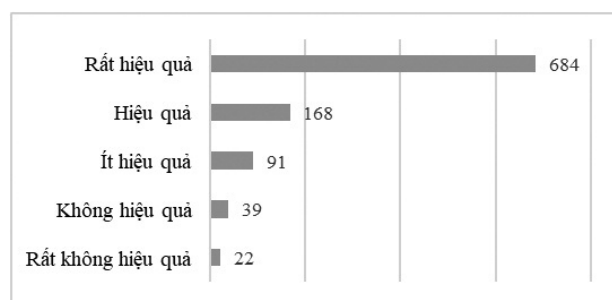
Nguồn: Tổng hợp kết quả khảo sát của tác giả

Hình 1: Đánh giá về các tiêu chí thu các khoản thỏa thuận tại trường THCS

Nguồn: Tổng hợp kết quả khảo sát của tác giả

báo cáo có 537 ý kiến đạt 53,4%. Xây dựng kế hoạch thu - chi chi tiết có 508 ý kiến đánh giá, đạt 50,5% và các khoản thu được công khai minh bạch, rõ ràng có 444 ý kiến đánh giá, đạt 44,2%.

Kết quả đánh giá chung về hiệu quả sử dụng các khoản thu quỹ ngoài ngân sách khối trường THCS

Hình 2: Đánh giá của phụ huynh về hiệu quả thu - chi quỹ ngoài ngân sách

Nguồn: Tổng hợp kết quả khảo sát của tác giả

trên địa bàn thành phố Phúc Yên. Với 5 tiêu chí đánh giá từ Rất không hiệu quả (tương ứng 1 điểm) và rất hiệu quả (tương ứng 5 điểm). Kết quả thống kê đánh giá về chi quỹ ngoài NSNN được minh họa tại Hình 2.

Kết quả Hình 2 cho thấy tỷ lệ đánh giá cao về chi quỹ rất hiệu quả. Giá trị đánh giá trung bình được tính dựa trên kết quả khảo sát cho thấy mức đánh giá trung bình về

hiệu quả quản lý các khoản chi thỏa thuận là 4,447/5. Kết quả cho thấy giá của phụ huynh về kiểm soát các khoản thu là hiệu quả. Nhìn chung, các trường học khối THCS đã thực hiện nghiêm túc, tuy nhiên, vẫn còn một số trường học thực hiện không nghiêm để xảy ra lạm thu, nhất là tại một số trường gây bức xúc dư luận xã hội, chưa thực sự sử dụng hiệu quả các nguồn thu quỹ ngoài ngân sách để phục vụ hoạt động chuyên môn, việc phát huy còn hạn chế, vẫn có một số ý kiến đề nghị tăng cường đầu tư trang thiết bị CSVC để phục vụ giảng dạy nâng cao chất lượng giáo dục.

4. Kết luận và khuyến nghị

Nghiên cứu về kiểm soát các khoản thu chi quỹ ngoài ngân sách là một yêu cầu quan trọng giúp các trường THCS và cơ quan quản lý có những biện pháp nâng cao chất lượng sử dụng. Dưới góc nhìn của phụ huynh học sinh, kết quả nghiên cứu làm rõ những đánh giá về thu và chi các khoản thu thỏa

thuận khá tốt, tuy nhiên, những điểm còn tồn tại dù ít nhưng cũng cần phải giải quyết triệt để có thể giải quyết các vấn đề như lạm thu hay sử dụng chưa hiệu quả và minh bạch. Từ những kết quả nghiên cứu này, các tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả kiểm soát các khoản thu - chi ngoài NSNN tại các trường THCS trên địa bàn nghiên cứu như sau:

Thứ nhất, tại thành phố Phúc Yên, thực hiện các chính sách tài chính giáo dục đảm bảo công bằng cho học sinh, Phòng GD&ĐT chủ trì phối hợp với các sở, ngành tham mưu cho HĐND, UBND thành phố ban hành Nghị quyết về việc mức thu quỹ đối với các cơ sở giáo dục công lập thuộc hệ thống giáo dục quốc dân của thành phố từ năm học 2023-2024 đến năm học tiếp theo.

Thứ hai, nâng cao chất lượng cán bộ quản lý giáo dục. Các cơ quan quản lý cấp trên cần ban hành những chính sách hỗ trợ của Trung ương và của tỉnh để góp phần thúc đẩy sự phát triển GD&ĐT của thành phố Phúc Yên. Theo Nghị định số 127/2022/NĐ-CP quy định trách nhiệm quản lý nhà nước về giáo dục và thực tế hiện nay ở các phường xã trên địa bàn thành phố Phúc Yên,

phòng GD&ĐT chỉ đảm trách về chuyên môn, không có vai trò trong tuyển dụng, quản lý nhân sự, tài chính.

Thứ ba, các trường cần thực hiện huy động thêm nguồn thu quỹ ngoài ngân sách với phương châm “Nhà nước và nhân dân cùng làm” hỗ trợ cho nguồn ngân sách để cùng phát triển giáo dục, nhưng phải có sự hướng dẫn, giám sát thẩm định, quản lý chặt chẽ của cơ quan quản lý cấp trên, tránh tình trạng lợi dụng danh nghĩa Ban đại diện Hội Cha mẹ học sinh để lạm thu vượt quá quy định cho phép. Các trường cần đầu tư thêm nguồn ngân sách nhà nước để thúc đẩy chất lượng đào tạo nguồn nhân lực và sớm nghiên cứu hình thành cơ sở pháp lý để thống nhất quản lý các quỹ ngoài ngân sách nhà nước.

Thứ tư, cần tăng cường công tác quản lý, thanh tra, kiểm tra, kiểm toán và giám sát hoạt động của các quỹ ngoài ngân sách nhà nước; xây dựng, kiện toàn bộ máy quản lý và nâng cao năng lực cán bộ nhằm quản lý, sử dụng nguồn lực của các quỹ có hiệu quả, đảm bảo công khai, minh bạch. Xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm làm ảnh hưởng đến đời sống của phụ huynh và học sinh ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Sở Giáo dục và Đào tạo Vĩnh Phúc (2021). Công văn số 945/SGDĐT-TTtr ngày 1/6/2021 về các khoản thu trong các cơ sở giáo dục công lập trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc.
2. UBND tỉnh Vĩnh Phúc, (2021). Công văn số 3178/UBND-KGVX ngày 4/10/2021 về việc thu các khoản vận động, tự nguyện đóng góp tại các trường học.
3. UBND tỉnh Vĩnh Phúc, (2019). Quyết định số 29/2019/QĐ-UBND ngày 16/7/2019 về việc dạy thêm học thêm trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc.
4. HĐND tỉnh Vĩnh Phúc, (2021). Nghị quyết số 11/NQ-HĐND ngày 3/8/2021 quy định một số các khoản thu dịch vụ, hỗ trợ hoạt động giáo dục trong các cơ sở giáo dục công lập trên địa bàn tỉnh Vĩnh Phúc.
5. Sở GD&ĐT tỉnh Vĩnh Phúc, (2021). Công văn số 1390/SGDĐT-KHTC ngày 8/9/2021 hướng dẫn một số các khoản thu trong trường học.
6. Sở GD&ĐT tỉnh Vĩnh Phúc, (2021). Công văn số 1466/SGDĐT- KHTC ngày 15/8/2022 hướng dẫn một số các khoản thu trong trường học.
7. Phòng GD&ĐT Phúc Yên, (2020). Công văn số 298/GD&ĐT ngày 25/9/2020 về việc hướng dẫn các khoản thu - chi năm học 2020-2021.
8. Phòng GD&ĐT Phúc Yên, (2021). Công văn số 365a/PGD&ĐT ngày 22/9/2021 hướng dẫn các khoản thu trong năm học 2021-2022.
9. Phòng GD&ĐT Phúc Yên, (2021). Công văn số 450/PGD&ĐT ngày 6/9/2022 về việc hướng dẫn các khoản thu trong trường học năm học 2022-2023.

Ngày nhận bài: 7/6/2023

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 15/6/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 8/7/2023

Thông tin tác giả:

1. TRẦN THẾ NỮ¹

2. LÊ THỊ THƠM^{2*}

¹Khoa Kế toán - Kiểm toán, Trường Đại học Kinh tế - Đại học Quốc gia Hà Nội

²Học viên cao học kế toán, Trường Đại học Kinh tế - Đại học Quốc gia Hà Nội

CONTROLLING REVENUE - EXPENDITURE OF NON-BUDGET FUNDS AT SECONDARY SCHOOLS IN PHUC YEN CITY, VINH PHUC PROVINCE

● TRAN THE NU¹

● LE THI THOM²

¹Faculty of Accounting - Auditing, University of Economics and Business,
Vietnam National University - Hanoi

²Master's student, University of Economics and Business,
Vietnam National University - Hanoi

ABSTRACT:

Controlling revenue - expenditure is one of the most effective tools in the internal control of enterprises and non-business units. Therefore, it is essential for schools to control their revenue and expenditure of non-budget funds to improve their performance. This study surveys and analyzes the achieved results and existing limitations in controlling non-budget revenues and expenditures of secondary schools in Phuc Yen City, Vinh Phuc Province. This study analyzes the non-budget fund's revenue of secondary schools and 1,005 responses from parents whose children attend primary schools in Vinh Yen City. The study also conducts a descriptive statistical analysis. The study finds that secondary schools in Vinh Yen City have controlled their revenue and expenditure of non-budget funds quite effectively, but there are some limitations. The study also proposes some solutions to improve the control of revenue and expenditure of non-budget funds at secondary schools in the coming years.

Keywords: internal control, non-budget revenue and expenditure, secondary school, Vinh Phuc province.